

Miljøets rettsvern

Innsigelse

KONTROLL MED PLANLEGGINGEN

Oslo 13. mars 2019

Fredrik Holth

Dosent

Status

- Det er vanskelig å oppnå sektormålene.
- Riksrevisjonen Dok. 3:11 (2007–2008):
«Undersøkelsen viser at arealstatusen og arealutviklingen i Norge på flere områder ikke ivaretar verdier og prinsipper som Stortinget har vektlagt for å sikre en bærekraftig arealdisponering.»
- Riksrevisjonens kontroll fem år etter; Dokument 3:1 (2011–2012):
  - Det er gjort flere grep for å sikre bærekraft, blant annet vedtakelsen av nml. og pbl. Men:
  - «Etter Riksrevisjonens vurdering er det foreløpig ikke dokumentert vesentlige effekter av tiltakene som er satt inn etter at plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven trådte i kraft 1. juli 2009.»

Kontroll

- Plan- og bygningsloven determinerer sjelden løsningen på konflikter med hensyn til arealbruk, men:
  - oppstiller rammer for skjønnnet
  - oppstiller krav til saksbehandlingen
  - gir mulighet for kontroll og overprøving

Kontroll

- Er tendensen at kontrollen med plan- og byggesaker svekkes, og er det i så fall fornuftig?

- Ressurser i domstolene
- Sivilombudsmannens rolle
- Riksrevisjonens rapporter

VIL ERHAMME DIN: Høyerringen ved justisminister Tor Mikal Huus vil endre Sivilombudsmannens rolle og offentliggjøre. Både Sivilombudsmannen og Norsk presseråd er kritiske. Foto: Nina Hansen

Lovforslag om å endre ombudsmannsloven:

Sivilombudsmannen sterkt kritisk: - Jeg forstår det ikke

Sivilombudsmannen advarer mot en ny lovendring han mener vil gjøre hans muligheter til å sikre folks rettigheter dårligere og sladde dokumenter uten kontroll.

Kontroll

- **Innsigelse:**
- Bestemmelser om innsigelse kom først inn i plan- og bygningsloven av 1985. Frem til da var hovedreglen at kommunale planer skulle godkjennes av departementet. I Ot.prp.nr.56 (1984-1985) sies det:
- *På denne bakgrunn ser heller ikke departementet noen betenkeligheter ved å gjøre ordningen med egengodkjenning landsomfattende og permanent, dog slik at kommunestyrets myndighet begrenses til planforslag der det ikke foreligger innsigelser fra fylkeskommunen eller statlig fagmyndighet. (min understrekning)*

Kontroll

- **Innsigelse:**
- Rettslig grunnlag for fremme av innsigelse pbl. § 5-4.
- Første ledd tar for seg innsigelse i «spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning, eller som av andre grunner er av vesentlig betydning for vedkommende organs saksområde.»
- Fjerde ledd tar for seg tilfeller der planforslaget fra kommunen er i «strid med bestemmelser i loven, forskrift, statlig planretningslinje, statlig eller regional planbestemmelse, eller overordnet plan, kan det fremmes innsigelse.»

Kontroll

- La oss se nærmere på tre forhold som kan problematiseres:
- Tilbakeholdenhet i kontrollen med planlegging
- Avskjæringsadgangen til fylkesmannen
- Vektlegging av kommunalt selvstyre

Kontroll

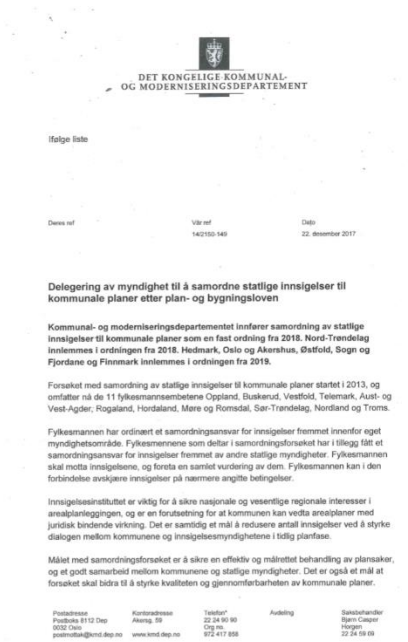
- Rundskriv H-2/14 - Supplering av rundskriv T-2/13 Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven:
- *Innsigelsen kan gjelde innholdet i planen eller formelle forhold, for eksempel utforming av en planbestemmelse, lovligheten av et arealformål, eller at det er **manglende eller mangelfull beskrivelse og konsekvensutredning**. Innsigelser knyttet til rent formelle forhold må imidlertid begrenses til de tilfeller der dette kan ha reelle følger for innholdet i planen.*

Kontroll

- **Innsigelse:**
- Er avskjæringsadgangen til fylkesmannen en svekkelse av kontrollen?
- I vedlegg til brev av 22. desember 2017 slås det fast:

- *Fylkesmannen kan avskjære innsigelser som:*
- ***ikke er begrunnet i nasjonale eller vesentlige regionale interesser eller av vesentlig betydning for vedkommende organs saksområde, jf. pbl § 5-4 første ledd***
- *er fremmet etter høringsfristen, jf. pbl § 5-4 siste ledd*
- *har vært eller kunne vært fremmet tidligere, jf. pbl § 5-5 første ledd*
- *er fremmet uten at statsetaten har deltatt i planprosessen, jf. pbl § 5-5 siste ledd*
- ***er motstridende og hindrer kommunen i å fatte planvedtak***

Kontroll

- **Innsigelse:**
- I Ot.prp. nr. 32 (2007–2008) legges til grunn:
- *Det er vedkommende myndighet selv som skjønnsmessig avgjør om et spørsmål er av nasjonal eller vesentlig regional betydning.*

Kontroll

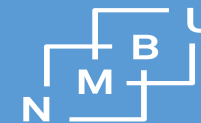
- Vektlegging av kommunalt selvstyre ved behandling av innsigelser:
- Rundskriv H-2/14 - Supplering av rundskriv T-2/13 Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven
- *Målet er at flest mulig saker blir løst så tidlig som mulig i planprosessen og på lokalt nivå. Jeg vil presisere at plansakene må behandles så raskt og effektivt som mulig, slik at viktige tiltak som boligutbygging og næringsutvikling ikke blir unødig forsinket. **Jeg vil også understreke at hensynet til lokaldemokratiet skal vektlegges sterkere framover.***

Kontroll

- Carl August Fleischer, Plan og bygningsrett 1992, s. 47:
- *Misforståelser gjør seg ofte gjeldende ikke bare om eiendomsretten, men også om det kommunale selvstyre. Noe absolutt kommunalt selvstyre hører ikke hjemme – og har aldri eksistert – på bygningslovgivningens område.*
- *Borgarting lagmannsrett LB-2014-40734:*
- *Lovgiver har altså uttrykkelig regulert forholdet mellom sentrale og lokale myndigheter i disse sakene ved vedtagelsen av [§ 27-2](#) nr. 2 og nr. 3, og [forvaltningsloven § 34](#) som gjelder klagebehandling kommer ikke direkte til anvendelse. Det er for øvrig klart at Oslo kommune fikk anledning til å uttale seg før departementet fattet sitt vedtak. Videre finner lagmannsretten at det er begrenset rom for å legge vekt på det lokale selvstyret i en sak hvor det er funnet å foreligge nasjonale interesser.*

Kontroll

- **Innsigelse:**
- Sterke føringer på fagmyndighetenes bruk av innsigelse kan svekke sakenes utredninger og opplysning, noe som vil være et demokratisk problem.
- Man synligjør regjeringens prioriteringer når avgjørelser treffes av statsråden i innsigelsessaker.
- Det kan dermed også drives kontroll med om prioriteringene er i tråd med lovgivers intensjoner, og om avgjørelsene er forsvarlig begrunnet.
- Sett hen til lovgivers intensjoner er den avskjæringsadgangen fylkesmannen er gitt særlig problematisk.

Takk for meg!